

С.Мұсабаев*¹, Б.Л. Махмұтов, ²Л.М. Мадалимова³

¹ PhD докторант, Абай атындағы ҚазҰПУ,

Алматы, Қазақстан., E-mail: sake_071086@mail.ru

² PhD доктор, Алматы технологиялық университеті,

Алматы, Қазақстан, E-mail: bekenti_84@mail.ru

³ педагогика магистрі, Сымбат Дизайн және технология академиясы,

Алматы, Қазақстан, E-mail: lunara.mm@mail.ru

ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫН ОҚЫТУДА ЭЛЕКТРОНДЫ РЕСУРСТАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа

Қазіргі таңда ақпараттық технологиялар адам өмірі мен қоғамдық қарым-қатынастардың маңызды бөлшегіне айналды. Ғылым және білім беру саласы да ақпараттық технологиялардың үлкен әсерінен қалыс қалған жоқ. Оқу үдерісін ұйымдастыруды тиімді етіп, электронды ресурстарды тақырыпқа сай дұрыс қолдана білу жоғары нәтижеге қол жеткізу мүмкіндігін арттырады. Бүгінгі күні электронды ресурстарды қолданбай сабақ өткізу тіпті мүмкін емес. Электронды ресурстарды пайдаланған сабақ пен дәстүрлі білім берудің үлкен айырмашылығы бар. Басты айырмашылық оқытушының іс-әрекетінде. Дәстүрлі білім беру жағдайында оқытушы барлық ақпаратты жеткізуші және сол ақпараттар студенттер тарапынан білім мазмұны ретінде қабылданатын. Оқу үдерісінде электронды ресурстарды белсенді пайдалану нәтижесінде оқытушының қызметі түбегейлі өзгерді. Ендігі кезекте оқытушы оқу үдерісінде бағыт беріп, ақпараттардың кең көлемімен таныстырады және қажетті ақпараттарды табуды студенттерге қалдырады. Студенттерді үнемі ізденісте болып, үздіксіз өзін-өзі жетілдіру құзіреттілігін қалыптастырады. Мұндай құзіреттілік тек жоғары оқу орындары ғана емес, орта және кәсіптік білім беретін мектептердің оқытушылары үшін жаңа жауапкершілікті жүктеп отыр. Жоғары нәтижеге қол жеткізу үшін оқу үдерісінде инновациялық технологиялар, электронды ресурстарды пайдаланудың әдістемелік негіздеріне ерекше мән беру қажет.

Кілт сөздер: инновация, ресурс, интернет, технология, әдістеме, ақпарат, қоғам, білім.

Мусабаев С. *¹, Махмұтов Б.Л.,²Мадалимова Л.М.,³

¹ PhD докторант, КазНПУ им. Абая, Алматы, Қазақстан.

E-mail: sake_071086@mail.ru

² Доктор PhD, Алматинский технологический университет,

Алматы, Қазақстан, E-mail: bekenti_84@mail.ru

³ Педагогический магистр, академия дизайна и технологии Сымбат,

Алматы, Қазақстан, E-mail: lunara.mm@mail.ru

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ РЕСУРСОВ В ОБУЧЕНИИ ИСТОРИИ НЕЗАВИСИМОГО КАЗАХСТАНА

Аннотация

В настоящее время информационные технологии стали важной деталью жизни человека и общественных отношений. Наука и образование также не отстали от большого влияния информационных технологий. Умение эффективно организовать учебный процесс и правильно использовать электронные ресурсы в соответствии с темой повышает шансы на высокий результат. На сегодняшний день проведение занятий без использования электронных ресурсов даже невозможно. Существует большая разница между уроками, в которых использовались электронные ресурсы, и традиционным образованием. Основное отличие заключается в действиях преподавателя. В традиционной образовательной среде преподаватель является носителем всей информации, и эта информация воспринимается студентами как содержание образования. В результате активного использования электронных ресурсов в учебном процессе деятельность

преподавателя кардинально изменилась. Теперь преподаватель дает направление в учебном процессе, знакомит с широким объемом информации и оставляет студентам возможность найти необходимую информацию. Постоянно преследует студентов, формирует компетенции непрерывного самосовершенствования. Такая компетенция возлагает на преподавателей не только высших учебных заведений, но и средних и профессиональных школ новую ответственность. Для достижения высоких результатов в учебном процессе необходимо уделять особое внимание инновационным технологиям, методическим основам использования электронных ресурсов.

Ключевые слова: инновации, ресурсы, интернет, технологии, методология, информация, общество, образование.

*S.Musabaev*¹, Makhmutov B.L.², Madalimova L.M.*

*¹ Doctoral PhD of the Abai Kazakh national pedagogical university,
Almaty, Kazakhstan, E-mail: sake_071086@mail.ru*

*² Doctor PhD, Almaty technological university,
Almaty, Kazakhstan, E-mail: bekenti_84@mail.ru*

*³ Master of pedagogy, Symbat Academy of design and technology,
Almaty, Kazakhstan, E-mail: lunara.mm@mail.ru*

FEATURES OF THE USE OF ELECTRONIC RESOURCES IN TEACHING THE HISTORY OF INDEPENDENT KAZAKHSTAN

Abstract

Currently, information technology has become an important part of human life and social relations. Science and education have also not lagged behind the great influence of information technology. The ability to effectively organize the learning process and correctly use electronic resources in accordance with the topic increases the chances of a high result. To date, it is even impossible to conduct classes without using electronic resources. There is a big difference between lessons that used electronic resources and traditional education. The main difference lies in the actions of the teacher. In a traditional educational environment, the teacher is the carrier of all information, and this information is perceived by students as the content of education. As a result of the active use of electronic resources in the educational process, the activity of the teacher has changed dramatically. Now the teacher gives directions in the educational process, introduces a wide amount of information and leaves students the opportunity to find the necessary information. Constantly pursues students, forms competencies of continuous self-improvement. Such competence imposes a new responsibility on teachers not only of higher educational institutions, but also of secondary and vocational schools. To achieve high results in the educational process, it is necessary to pay special attention to innovative technologies, methodological foundations of the use of electronic resources.

Keywords: innovations, resources, internet, technologies, methodology, information, society, education.

Кіріспе. Қоғамда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық және ақпараттық-технологиялар саласындағы өзгерістер педагогикалық теория мен тәжірибені қайта қарауды талап етуде. Ақпараттық технологиялардың дамуы және олардың оқу үдерісінде белсенді қолданыла бастауы педагогикалық қызметке қойылатын талаптарға түзету енгізді. Заманауи оқу үдерісінде сабақтың өз мақсатына жетуі және студенттер тарапынан сұранысқа ие болуы оқытушының тек қана білімділігімен өлшенбейді. Оқытушының ақпараттық қоғам сұранысына сай келетін инновациялық технологиялар мен электронды ресурстарды тиімді пайдалана алуы оқу үдерісі үшін өте маңызды болып отыр. Оқытушының теориялық білімі мен коммуникативтік байланыс орната алу қасиеті электронды ресурстарды тиімді пайдалану дағдысымен сәтті үйлесуі тиіс. Сонда ғана сабақ өз мақсатына жетіп, студенттер тарапынан жоғары сұранысқа ие болады.

Қазақстан Республикасының білім беру саласы күрделі өзгерістерден өтті. КСРО жылдарында өзіне артылған сенімді толыққанды атқарып келген білім беру жүйесінің орнына батыстың озық тәжірибесі енгізіле бастады. Білім беру ісі сызықтық оқыту жүйесінен кредиттік жүйеге сәтті ауысты. Бір ерекшелігі мұндай бір сапалық деңгейден екіншіге ауысу ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы жағдайында өтті. Сол себепті де жаңа оқыту жүйесі мен ақпараттық технологиялар бір-бірімен тығыз байланысты ұғымдар ретінде қалыптасты.

Қазақстан жоғары оқу орындарындағы кредиттік оқыту жүйесінде студенттер үшін элективті пәндер және міндетті пәндер топтамасы беріледі. Әр пән студенттердің нарық заманына сай келетін маман болып қалыптасуына бағытталған. Міндетті пәндер қатарында «Қазақстанның қазіргі заманғы тарихы» пәні де бар. Аталған пән барлық мамандықтарда оқыталады. «Қазақстанның қазіргі заманғы тарихы» пәні тәуелсіз Қазақстан тарихын ашуға бағытталады. Мақсаты Қазақстан Республикасының саяси институт ретінде орнығу үдерісін сипаттап, талдау болып табылады. Тарихшы емес мамандықтар үшін оқытылатын пәннің алдында тұрған міндеттер өте ауқымды. Өйткені техникалық, медициналық, гуманитарлық мамандықты таңдаған студенттерді қызықтырып, пәннің тартымды-лығын арттыру үшін оқытушылар мүмкін болатын заманауи әдіс-тәсілдердің барлығын қолдануы тиіс. Мұндай заманауи әдістер ең алдымен оқу үдерісінде электронды ресурстарды тиімді пайдаланумен тығыз байланысты. Бүгінгі күні Тәуелсіз Қазақстан тарихын оқытуда электронды ресурстардың үлкен бөлігі белгілі. Дегенмен оларды қолданудың бірыңғай әдістемелік негіздері әлі де болса қалыптасу үстінде. Біздің ұсынып отырған зерттеу жұмысымыз электронды ресурстар ұғымын ашып, оның Тәуелсіз Қазақстан тарихын оқытудағы тиімділігін анықтауға бағытталады.

Әдістеме. Тәуелсіз Қазақстан тарихын оқытуда электронды ресурстарды пайдаланудың тиімді жолдары тақырыбындағы зерттеу жұмысымыз ғылымға белгілі әдістерге негізделді. Олардың қатарында салыстырмалы талдау әдісі. Біз жоғарыда атап өткеніміздей сабақ барысында электронды ресурстарды пайдалану мәселесінде біз посткеңестік елдердің тәжірибесіне үлкен көңіл бөлдік. Әрине одақтас ел болған мемлекеттердегі бұл жайт қалай дамуда және қиыншылықтарды қалай еңсергені туралы мәліметтер біз үшін көп пайдалы. Осы ретте біз әр елдегі ахуалды сараптап, артықшылықтарын анықтай алдық.

Қолданылған негізгі теориялық әдістерінің бірі тақырыпқа қатысты жарық көрген қазақстандық және шетелдік зерттеу жұмыстарын талдау болып табылады. Эмпирикалық әдістер ретінде біз әлеуметтік сауалнама жүргізуді атап өтеміз. Сөзсіз бұл әдіс еліміздегі студенттердің электронды ресурстарды пайдалануының жан-жақтылығын көрсетеді. Сонымен қатар нақты тақырып бойынша электронды ресурстарды пайдалана отырып жүргізген мысал-сабақ та эмпирикалық әдістерге негізделді.

Талқылау. Тәуелсіз Қазақстан тарихын оқыту барысында электронды ресурстарды пайдаланудың тиімді жолдарын анықтау үшін алдымен жалпы қазіргі білім беру жүйесінің ерекшеліктеріне баға берудің қажеттілігі туындайды. Қазіргі білім беру саласында қолданылатын электронды ресурстар, олардың түрлері, ерекшеліктері, артықшылықтары сынды мәселелерді анықтауды жөн санадық. Мәселенің теориялық негіздері айқындалған соң нақты Тәуелсіз Қазақстан тарихын оқыту барысында қолданудың тиімділігін ашуға тырыстық. Осы ретте біз объективті себептерге байланысты алдымен посткеңестік елдердегі зерттеу жұмыстарына көп назар аударуға тырыстық. Атап айтқанда зерттеу жұмысы барысында Н.И. Исулованың «Методические особенности применения электронных образовательных ресурсов» атты зерттеуін атап өтуге болады. Аталған еңбекте автор электронды ресурстарды қолданудың әдістемелік негіздеріне мән беруге тырысады. Сонымен қатар электронды ресурс ұғымына да өзіндік анықтамасын беріп, қажеттілігін дұрыс түсіндіреді. Мұндай еңбек қатарында Е.А. Акользинаның «Использование электронных образовательных ресурсов в процессе обучения: достоинства, недостатки» атты еңбегін атап өтеміз. Автор электронды ресурстардың бүгінгі оқу үдерісінің ажырамас бөлігі екендігін дәлелдейді. Дегенмен электронды ресурстарды пайдаланудың кемшіліктерін атап өтеді. Оның бірі барлық студенттердің ақпараттық технологиялар мен құралдарына бірдей қол жеткізу мүмкіндігінің жоқтығы. Әрине бұл кемшілік негізінен әлеуметтік-экономикалық ахуалы төмен елдерге ғана қатысты. Өкінішке орай бұл кемшілік посткеңестік елдерге тән. Тәуелсіз Қазақстан тарихын оқытуда электронды ресурстарды пайдалануға қатысты зерттеуімізде салыстырмалы әдіске көп көңіл бөлдік. Осы ретте А.В. Гузнова мен О.А. Павлованың «Использование электронных образовательных ресурсов в изучении дисциплин гуманитарного цикла» атты зерттеуінде көрсетілген Ресейдегі тәжірибемен танысып, салыстырмалы түрде талданды. Ресей жоғары оқу орындарында электронды ресурстарды пайдалану ісі Ю.В. Ээльманың «Использование интернет-технологий в современном образовательном процессе», Г.А. Александяның «Сервисы Google в организации самостоятельной деятельности студентов СПО», А.И. Шербафтың «Облачные технологии и современный образовательный процесс», С.В. Абламейконың «Облачные технологии в образовании» атты зерттеу жұмыстарында жақсы берілген. Біз өз тарапымыздан зерттеулерде

көтерілген идеялар мен тәжірибені басшылыққа ала отырып, оның артықшылықтарын барынша тиімді пайдалануға тырыстық.

Нәтижелер. Қазақстан Республикасындағы жоғары білім беру ісі күрделі өзгерістер жағдайында өмір сүріп жатыр. Бүгінгі таңда жалпы білім беру ісіне деген талаптар өзгеруде. Халықаралық талаптарға сай келу мақсатында жүргізіліп жатқан реформалар нәтижесінде жоғары оқу орындарының жұмысында оң өзгерістерді байқауға болады. Болон үдерісіне қосылу нәтижесінде жоғары білім берудің үш сатылы жүйесі қалыптасты. Қазақстан Республикасының білім беру мен ғылымды дамыту 2025 жылға арналған мемлекеттік бағдарламасында жоғары білім берудің мақсаты – азаматтардың жоғары білім алуға деген ұмтылыстарын қанағаттандыру деп айтылған. Осы мақсатқа жетуде бірқатар маңызды міндеттер қойылады. Олардың қатарында бастамашыл, нарық пен технологиялардың ауыспалы талаптарына жылдам бейімделетін мамандар даярлау міндетін атап өтуге болады [1, 16 б.]. Рас бүгінгі жоғары оқу орындарының қызметі толыққанды айқындалған. Ең бастысы бүгінгі қазақстандық қоғам үшін білімді, рухани-адамгершілік тұрғысынан толысқан азаматтарды қалыптастырудың маңыздылығы ерекше. Бүгінгі жаһандану дәуірінде өздігінен шешім қабылдап, оның мүмкін болатын салдарын болжай алатын мамандарға деген сұраныс өте жоғары. Ұтқыр, әріптестік байланыстар орната алатын, бәсекеге қабілетті мамандар даярлап шығару бүгінгі күннің басты мәселесі. Осындай сұранысты қанағаттандыру үшін бүгінгі жоғары оқу орындарындағы оқу үдерісі заманауи талаптарға сай болуы тиіс. Бұл өз кезегінде жаңа жауапкершіліктерді жүктейді. Оқу үдерісінің заманауи талаптарға сай болуы үшін ең алдымен оқытудың түрі мен әдістеріне көңіл бөлген дұрыс. Бүгінгі таңдағы еңбек нарығының сұранысы мен ақпараттық технологиялар дәуірінде оқыту әдістері де заманауи-инновациялық сипаттағы интербелсенді түріне бағытталуы тиіс. Интербелсенді әдістер ең алдымен кәсіби құзіреттіліктерді қалыптастыруға негізделуі керек. «Қазақстан Республикасы ақпараттық кеңістіктің бәсекеге қабілеттілігін дамыту тұжырымдама-сында» интербелсенді әдістердің маңыздылығы аталып өтеді. 2006-2009 жылдарға арналған тұжырымдамада интербелсенді әдістерді қысқа мерзімде көлемді ақпараттарды ұсынып, ақпаратты жоғары деңгейде игеруге көмектеседі деп сипаттаған [2, 17 б.]. Біздің пікірімізше интербелсенді әдістерге сүйене отырып оқу үдерісін ұйымдастырудағы негізгі мақсат нәтиже болуы тиіс. Белгілі бір курс аяқталған соң студенттер нақты алған білімдері аясында не істей алатындығы, қандай ақпараттарға ие екендігін білгені маңызды. Қазіргі таңдағы интербелсенді әдістердің үлкен кешені қалыптасқан. Солардың ішінде перспективасы жоғары бағыттардың бірі саналатын және заманауи оқу үдерісінің интербелсенділік сипатын анықтайтын әдістердің бірі электронды оқу ресурстарын пайдалану болып табылады. Жалпы оқу үдерісі барысында оқытушы тарапынан электронды оқу ресурстарды пайдалану білім мазмұнын ақпараттандыруға, инновациялық идеяларды жүзеге асыруға мүмкіндіктер береді [3, 23 б.].

Оқу үдерісі барысында электронды ресурстарды пайдалану білім алушылардың кері байланыс-тарын белсенді етеді. Сонымен қатар алынатын жаңа ақпараттарды визуализациялауға, ақпараттық технологиялар көмегімен өңдеуге, виртуалды тәжірибелер жүргізіп, күрделі тәжірибелерді жобалауға мүмкіндіктер береді.

Электронды ресурстар заманауи білім беру саласының маңызды бөлігі болып табылады. Әрине білім беру саласының маңызды нысандары оқытушы мен білім алушы екендігі анық. Өз кезегінде электронды ресурстар сол екі нысан арасындағы қарым-қатынастардың кәсіби дәрежеде жүруін қамтамасыз етеді. Электронды ресурстар оқудағы мақсат, білім мазмұны, оқыту құрылғылары, әдістемелік нұсқаулық сынды жүйенің маңызды бөлігі. Осы арқылы оқу сапасының көтерілуіне мүмкіндіктер береді. Осыған дейін қолданыста болған дәстүрлі білім беру әдісінде негізгі белсенділік оқытушыға берілген. Білім алушылар болса, дайын ақпараттарды игерумен ғана шектелді. Бұл білім мазмұны саналды. Алайда ақпараттық қоғамның үстемдігі білім саласына да өзінің оң өзгерістерін енгізді. Өйткені интернеттегі дайын ақпараттар жағдайында оқытушының белсенді ролі төмендей бастағандығын байқаймыз. Интернет ресурстарының көптігі, ақпараттық іздеу жүйесінің белсенділігі, электронды кітаптардың ашық ресурстарда таратылуы оқу мазмұнына да өзгерістер енгізді. Заман талабының ерекшеліктері оқу әдістері мәселесіне жаңа көзқарастар мен ұстанымдарды қалыптастыра бастады. Салыстырмалы түрде алғанда дәстүрлі оқыту жағдайында ақпараттарды іздеу, танысу жұмыстарының барынша күрделі екендігін мойындауымыз керек. Ақпараттық қоғам жағдайында гипермедиа нәтижесінде қажетті ақпараттарды жылдам тауып, білім мазмұнын жан-жақты қарастырудың мүмкіндігі күшейді. Қазіргі таңда дәстүрлі оқыту әдістерінің де ақпараттық технологияларсыз ұйымдастыру мүмкін емес. Жаңа тақырыпты түсіндіру жұмыстарының өзі демонстрациялық бағдарлама негізінде

жүреді. Дегенмен электронды ресурстар тек негізгі мақсатқа жетудің тек құралы болып табылатындығын ұмытпауымыз керек. Негізгі мақсат – білім мазмұнын сәтті меңгеру болып табылады. Оқу үдерісінде электронды ресурстарды белсенді пайдаланамыз деп білім алушыларды артық ақпараттар, шамадан тыс артық гиперсілтемелер, қажетті құрылғыларды сатып алу сынды жағымсыз жайттардың орын алмауына көңіл бөлу қажет. Сондықтан электронды ресурстарды пайдалану оқытушының біліктілігі мен ақпараттардың қажеттілігіне байланысты сұрыптай алу қабілетін талап етеді. Сонымен қатар білім беру ісіне қатысты барлық құрылымдардың өзара үйлесімділік сақтау арқылы ғана жоғары нәтижеге қол жеткізуге болады. Мұндай құрылымдардың қатарына түрлі техникалар, оның бағдарламалық қамсыздандырулары, электронды ақпараттық ресурстар, педагогикалық технологияларды жатқызуға болады [4, с. 95-97].

Қазіргі таңдағы жаһандық ақпараттық қоғам білім беру саласы үшін жаңа жауапкершіліктер жүктеп отыр. Мамандарды даярлау ісі бүгінгі заман ағымынынан бір қадам алда болуы тиіс. Бұл болашақ мамандардың кәсіби тұрғыдан өзін-өзі жетілдіріп отыруға үйретеді. Ақпараттық қоғам жағдайында бәсекеге қабілетті мамандар даярлауда бірқатар маңызды мәселелерге мән беруіміз қажет. Ол білім алушыға қажетті мәліметтердің жүйелі болуы, оқу үдерісінің әдістемелік деңгейінің жоғары болуы, білім алуға ынталандыру, оқу үдерісінде жаңа ақпараттық технологияларды белсенді қолдану және тағы да басқалары. Осы ретте электронды ресурстарды тиімді пайдаланудың маңыздылығын атап өтуіміз керек. Жалпы электронды ресурстар ұғымында біз алдымен мульти-медиалық өнімдер, компьютерлік бағдарламалар, түрлі бейне фильмдер мен аудио жазбалар, мерзімді басылымдардың электронды нұсқалары, түрлі білім беруге бағытталған интернет ресурстарын түсінеміз. Сонымен қатар кітапхана, архив пен музей жұмыстарының электронды баламасы да білім беру ісінде оң нәтижелерге қол жеткізуге септігін тигізеді. Осы ретте оқу үдерісі барысында қолданылатын электронды ресурстарды қарапайым және кешенді түрлерін анықтауға болады. Сабақ барысында түрлі дыбыс аудио жазбалар, бейне материалдар, мәтін және суреттерді қолдану электронды ресурстардың қарапайым түрлеріне жатады. Сөзсіз білім беру ісіне қатысты мекемелердің өнімдерімен электронды түрде танысу, гиперсілтемелер, білім мазмұнын ақпараттандыру, компьютерлік моделдеу сынды жұмыстар кешенділікті талап етеді. Міне оқу үдерісіндегі тың жаңалықтар мен заман талаптары білім және ғылым саласын ғана емес, қоғам өмірінің барлық өмірін қамтыды. Өзгерістер біз қарастырып отырған, тарих саласын да айналып өтпеді.

Тәуелсіз Қазақстан тарихын оқытудың ерекшеліктерінің бірі әдебиеттердің үлкен бөліктерімен жұмыс жасау болып табылады. Әдебиеттердің үлкен бөлігі қазақстандық зерттеушілерге тиесілі. Дегенмен алыс және жақын шетелдік ғалымдардың да еңбектері де бар. Қазіргі таңда кітапханаларға үнемі баратын білім алушылар азайғаны жасырын емес. Міне осы ретте Google Академиясы деп аталатын қызметті пайдалануға болады. Аталған қызмет түрі ғылыми кітаптардың кең көлемін жылдам табуға көмектеседі. Іздеу қызметінде нақты бір ғылым саласы бойынша кітаптарды табуға мүмкіндіктер қарастырылған. Нақты бір пән көлемінде кітаптармен қатар, мақалалар, ғылыми есептер, диссертацияларды да табуға болады. Болашақта қажет болуы мүмкін кітаптар мен өзге де ғылыми жарияланымдарды «менің кітапханам» деп аталатын қосымшаға сақтап қоюға да болады.

Оқу үдерісінде маңызды деңгейлердің бірі кері байланыстың болуы. Оқытушының жаңа сабақты түсіндіруінен кейін, жаңа мәліметтер міндетті түрде студенттердің өзіндік жұмыстары барысында бекітілуі тиіс. Оқу жоспарына сай оқытушы студенттердің пәнді игеру деңгейін анықтап, бақылау жұмыстарын өткізеді. Бұл ретте де оқу үдерісіне Online Test Pad сынды тест жұмыстарын тегін құрастыру қызметтерін пайдалану өте тиімді. Аталған қызмет түрі тек қана тест құрастыруда ғана емес, сонымен қатар интербелсенді сұрақтар жасап, олардың нәтижелерін есептеу, статистикасын шығаруда да көп көмегі бар. Бұл қызметті интернет жоқ кезде де жасауға болады [5, с. 34]. Аталған қызмет арқылы классикалық, жапондық және өзге де елдердің сөзжұмбақтарын құрастыруға болады.

Қазіргі таңдағы білім беру үдерісіне электронды ресурстарды белсенді түрде тартудағы негізгі мақсат білім беру саласы мен ақпараттық қоғам арасындағы байланыстарды күшейту болып табылады. Оқу орындарының техникалық мүмкіндіктері толыққанды жеткілікті болса, міндетті түрде ақпараттық қоғамның талаптарына сай келетін оқу-әдістемелік өзгерістерді жүзеге асыру керек. Осылайша білім алушылардың тарапынан электронды ресурстарды пайдалануға деген қызығушылықтарын тудыру қажет. Білім алушылар жаңа ақпараттарды электронды ресурстардың көмегімен танымдық, шығармашылық тұрғыдан дұрыс игеруді меңгерсе, нәтижелі болады.

Еліміздегің жоғары оқу орындарындағы студенттер үшін Тәуелсіз Қазақстан тарихы бойынша дәріс, семинар, студенттердің өзіндік жұмыстарын ұйымдастырып, өткізуге бағытталған. Осы жоспарланған сабақтар барысында электронды ресурстарды пайдалану ісі жүйелі ұйымдастыруды талап етеді. Жалпы қарастырып отырған сабақтар барысында пайдаланатын электронды ресурстарды ішкі және сыртқы электронды ресурстар деп бөлген дұрыс. Сыртқы электронды ресурстар оқытушы және жоғары оқу орны ұсынған ресурстардан бөлек, интернеттің көмегі арқылы жүзеге асады. Сыртқы электронды ресурстардың мүмкіндіктері өте кең. Интернетте пайдалануға болатын білім беру саласына қатысты қалалық, республикалық кітапханалар, архив, музей және тағы да басқа мекемелердің арнайы сайттары сыртқы электронды ресурстар қатарына жатады. Қазіргі таңда осы аталған мекемелердің құжаттарының басым көпшілігі цифрландырылған. Сабақ барысында қарастырып отырған тақырыптарды ашатын құжаттармен танысу үлкен нәтижелер береді. Ішкі электронды ресурстар қатарына жоғары оқу орындары ұсынған оқу платформаларын атауға болады. Бұл платформаларда оқытушылардың арнайы дайындаған презентациялары, бейне-дәрістері, жоспарланған сабақтардың тақырыптары көлемінде берілген электронды кітаптар және тағы да ресурстар жатады. Әрине ішкі электронды ресурстардың да мүмкіндіктері жоғары. Өйткені жоғары оқу орындары студенттер мен оқытушылар үшін аталған ресурстардың үнемі ашық және қол жетімді болуына көңіл бөледі [6, с. 160]. Басты ерекшеліктерінің бірі ішкі электронды ресурстар үнемі студенттер тарапынан қадағаланады. Өйткені оқу үдерісін бақылау және ұйымдастыру мақсатында жүргізілетін электронды журнал құрылымында түрлі хабарландыру, сұрақ-жауап, сауалнама сынды маңызды бөлімдер бар. Оған қоса студенттердің апта сайын үй тапсырмаларын жүктеуі, олардың сұрақтары, семестр ортасы мен соңында тапсыратын аралық бақылау сұрақтары, олардың қорытындылары сынды маңызды мәселелер электронды журнал арқылы жүзеге асады. Біз жүргізген әлеуметтік сауалнама барысында студенттерге «Университеттің электронды ресурстарын қаншалықты қолданасыз?» деген сұраққа 100% студенттер белсенді қолданатындығына көз жеткіздік. Жоғары оқу орындарының электронды ресурстарының тиімді тұстары өте көп. Мысалы дәріс сабақтарының жоспары алдын-ала студенттерге белгілі болады. Оқытушы өзінің қалауы бойынша студенттерге дәрістің мәтіні, презентациясы және бейне-дәріс нұсқасымен алдын-ала танысуға тапсырма бере алады. Осылайша студенттерді ойландырған сұрақтар көлемінде мәселелік (проблемный) дәріс өткізе алады.

Қорытынды. Жалпы алғанда оқу үдерісінде электронды ресурстарды қолдану білім саласының маңызды ажырамас бөлігіне айналды. Мұның маңызды артықшылықтары да бар екендігі дәлелденді. Белгілі бір пән аясындағы ақпараттарды кешенді түрде беру тек электронды ресурстарды қолдану арқылы ғана жүзеге асады. Тек дәріс, дәріс-презентация, глоссарий ғана емес, сонымен қатар әлем және Қазақстан музейлері, кітапханалар мен архив қорларымен танысуға болады. Тақырыпқа қатысты көркем және деректі фильмдер көріп, сабақты жан-жақты және барынша көрнекі етіп ұйымдастыруға мүмкіндіктер беретінін көрсеттік. Оқытушы үшін электронды ресурстарды пайдалану оқу үдерісін толықтай бақылауға жағдай жасайды. Сонымен қатар Web 2.0 сервистік қызметін пайдалану да студенттер арасында ақпарат бөлісу жылдамдығы, топтық жұмыс, әдебиеттермен танысу, презентацияларды жоғары анимациялық деңгейде жасауға болатындығын атап өтеміз. Тәуелсіз Қазақстан тарихын оқыту бойынша электронды ресурстардың кең көлемін сараптадық. Алайда қазіргі таңда сол ресурстармен жұмыс жасаудың әдістемелік негіздерін әлі де болса қалыптастыру керектігін атап өтеміз. Осы мақсатта арнайы ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізіліп, ортақ тұжырымдар пайда болуы керек. Бұл алдағы уақыттағы ғылыми-зерттеу жұмыстарының жаңа бағытына айналуы тиіс деген тұжырым жасаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. *Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.* – Нұр-сұлтан, 2020. – С 133.
2. *Қазақстан Республикасы ақпараттық кеңістіктің бәсекеге қабілеттілігін 2006-2009 жылдарда дамыту тұжырымдамасы.* – Астана, 2006. – 52 б.
3. *Исулова Н.И. Методические особенности применения электронных образовательных ресурсов.* – Сборник научных трудов. – №4. – Т 23. – С 94.
4. *Акользина Е.А. Использование электронных образовательных ресурсов в процессе обучения: достоинства, недостатки // Гаудеамус.* – №2(22). – Тамбов, 2013. – С 189.
5. *Алейникова Т.Г. Сервисы Web 2.0 в образовании: методические рекомендации.* – Витебск: ВГУ, 2016. – С 47.

6. Калдыбаев С.К., Онгарбаева А.Д. Электронные образовательные ресурсы: роль и назначение // *Международный журнал экспериментального образования*. – №11. – 2016. – С 187.

References:

1. *Kazakhstan Respublikasynda bilim berudi zhane gylymdy damytudyn 2020-2025 zhyldarga arналган мемлекеттік бағдарламасы*. – Nur-sultan, 2020. – S 133.
2. *Kazakhstan Respublikasy akparattyk kenistiktin basekege kabilettiligin 2006-2009 zhyldarda damytu tuzhyrymdamasy*. – Astana, 2006. – 52 b.
3. *Isulova N.I. Metodicheskie osobennosti primeneniya jelektronnyh obrazovatel'nyh resursov*. – *Sbornik nauchnyh trudov*. – №4. – T 23. – 94 s.
4. *Akol'zina E.A. Ispol'zovanie jelektronnyh obrazovatel'nyh resursov v processe obuchenija: dostoinstva, nedostatki* // *Gaudeamus*. – №2(22). – Tambov, 2013. – 189 s.
5. *Alejnikova T.G. Servisy Web 2.0 v obrazovanii: metodicheskie rekomendacii*. – Vitebsk: VGU, 2016. – 47 s.
6. *Kaldybaev S.K., Ongarbaeva A.D. Jelektronnye obrazovatel'nye resurs: rol' i naznachenie* // *Mezhdunarodnyj zhurnal jeksperimental'nogo obrazovanija*. – №11. – 2016. – 187 s.